

संस्थापयिष्यामि समापयिष्यामि ॥ ३७ ॥ इतिशांतिपर्वणिरा० नै० भारत० नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ ७३ ॥ श्रोत्रियस्यवेदपाठकस्यमंदत्वादेवाविपश्चितः अर्थज्ञानशून्यस्य अनुवाकेन नित्यपाठेन हतानष्टा ॥ १ ॥ आलस्यएव न तु परमार्थैकतचित्तस्य तव ॥ २ ॥ त्वदंतरे त्वत्तो न्यत्र ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ प्राणस्य प्राणवतो बलिष्ठस्य इदं सर्वं अन्नमिवान्नं भोग्यं वीरभोग्यावधुंधरे तिष्ठतेः अतएव तस्यैव भोजनं भुज्यते पात्यते इति व्युत्पत्त्यापालनीयमिदं यद्यप्येतत्प्राणोपासनाप्रकरणे श्रुतं तथापि सर्वस्यात्मार्थत्वमित्यंशेन साम्यादुदाहृतं ॥ ६ ॥ ७ ॥ हतास्माभिरितिसंधिरार्षः तान् धर्मेण हत्वा निघ्नन् त्वं राज्ञ्यं भुंक्ष्व हंतेरन्येभ्योऽपि दृश्यत इति क्व निपू

एतया संततं धृत्या चरन्नेवं प्रकारया ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिवेदनाभिरभिद्रुतं ॥ देहं संस्थापयिष्यामि निर्भयं मार्गमास्थितः ॥ ३७ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांति पर्वणिराजघर्मानुशासनप० युधिष्ठिरवाक्येन वमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ ॥ ७३ ॥ भीम उवाच श्रोत्रियस्येव ते राजन मंदकस्याविपश्चितः ॥ अनुवाकहता बुद्धिर्न षतत्त्वार्थदर्शिनी ॥ १ ॥ आलस्यं कृतचित्तस्य राजघर्मानुसूयतः ॥ विनाशे धार्तराष्ट्राणां किं फलं भर्तृषभ ॥ २ ॥ क्षमानु कं पाकारुण्यमानुशंस्यं न विद्यते ॥ क्षात्र माचरतो मार्गमपि बंधोस्त्वदंतरे ॥ ३ ॥ यदीमां भवतो बुद्धिं विद्यामवयमीदृशीं ॥ शस्त्रं नैव ग्रहीष्यामो न वधिष्यामकंचन ॥ ४ ॥ भैक्ष्यमेवाचरिष्यामशरीरस्या विमोक्षणात् ॥ न चेदं दारुणं युद्धमभविष्यन्महीक्षितां ॥ ५ ॥ प्राणस्यान्नमिदं सर्वमिति वैकवयो विदुः ॥ स्यावरंजंगमं चैव सर्वप्राणस्य भोजनं ॥ ६ ॥ आददा नस्य चेद्वाज्यं ये केचित्परिपंथिनः ॥ हंतव्यास्त इति प्राज्ञाः क्षत्रधर्मविदो विदुः ॥ ७ ॥ ते स दोषा हतास्माभीराज्यस्य परिपंथिनः ॥ तान् हत्वा भुंक्ष्व धर्मं णयुधिष्ठिरम हीमिमां ॥ ८ ॥ यथा हि पुरुषः स्नात्वा कूपमप्राप्य चोदकं ॥ पंकदिग्धो निर्वर्तत कर्मदं नस्तथोपमं ॥ ९ ॥ यथारुह्य महावृक्षमपहृत्य ततो मधु ॥ अप्राश्वय निधनं गच्छेत्कर्मदं नस्तथोपमं ॥ १० ॥ यथामहांतमध्वानमाशयापुरुषः पतन् ॥ स निराशो निर्वर्तत कर्मैतन्नस्तथोपमं ॥ ११ ॥ यथा शत्रून् घातयित्वा पुरुषः कुरु नंदन ॥ आत्मानं घातयेत्पश्चात्कर्मदं नस्तथोपमं ॥ १२ ॥ यथान्नं क्षुधितो लब्ध्वा नभुंजीयाद्यदृच्छया ॥ कामी व कामिनीं लब्ध्वा कर्मदं नस्तथोपमं ॥ १३ ॥ वय मेवात्र गत्या हि यद्वयं मंदचेतसं ॥ त्वाराजन्ननुगच्छामो ज्येष्ठो यमिति भारत ॥ १४ ॥ वयं हि बाहुबलिनः कृतविद्या मनस्विनः ॥ क्लीबस्य वाक्येति श्रामो यथैवा शक्तयस्तथा ॥ १५ ॥ अगतीकगतीनस्मान्नष्टार्थानर्थसिद्धये ॥ कथं वै नानुपश्ये युजनाः पश्यतयादृशं ॥ १६ ॥

अनुनासिकलोपः नृस्वस्येति तुक् ॥ ८ ॥ तथा तेन प्रकारेण उपमीयत इति थोपमं ॥ ९ ॥ १० ॥ पतन्गच्छद् ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ अशक्तयः शक्तिहीनाः ॥ १५ ॥ अगतीकगतीननाथरक्षकान् दैर्घ्यमार्थ ईदृशानपि नष्टार्थान् दृष्ट्वा जना इतरेऽपि अर्थसिद्धये कथं नानुपश्ये युरपितु आलोचयेयुरेव एतत्प्रादृशं मम वचनं तादृशं पश्यत युक्तमयुक्तं वेति परीक्षयेतत्यर्थः समर्थः स्वार्थसिद्ध्यर्थं यतितव्यमेवेति भावः १६ ॥